

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

Hvorfor er alle indsttiser her i september publik?

Man ser en oberest i en blå uniform, som sidder ved bord og læser op for et papir.

Og bag ham står en ny stærke militære mand i kamouflageuniformer og bakker ham op.

Og så siger han, at vi har afsat presidenten og vi har suspenderet forfatningen, og vi har ændret regime, som vi kender det.

Okay, så man får fornemmelsen af, at det her er alvorligt.

Det er klart, at vi forstår, at det er et militærekupp.

Nærmest i Lygen er den fjerne militærede Eniger pludselig den demokratiske valgte president fra magten.

Forhåbningerne af, eller store, da Mohammed Basoum bliver valgt,

og især i vesten bliver han hurtigt en værdifuld allieret.

De seneste år har det afrikanske land arbejdet tæt sammen med EU,

om at lukke de store migrantrottere, der går gennem Ørkenlandet.

Niger har jo overviksvedet betegnet som ét af de vigtigste transitlande,

og netop derfor har EU her brugt en stor del af pengene.

Et samarbejde, der efterkuppet hænger i en tøndtråd.

Genstart handler i dag om et militærekupp, hvis konsekvenser ikke bare kan gå ud over den i forvejen for armet befolkning,

men også vil kunne mærkes ved de europæiske grænser.

Mit navn er Anna Ingrish.

Ingrish.

Hvor katastrofalt kan det der sker i Niger også blive for os i Europa?

Worst case scenario er, at det bliver til en åben konflikt mellem enten sikkerhedsstyrkerne i Niger, eller Niger og de omkringliggende lande.

Først og fremmest det skede for lokalbefolkningen,

men selvfølgelig er det også på nogle dagshortner, hvor Europa kan komme i problemer, og det kan være migration eller det kan være tære.

Vil du ikke til at starte med at præsentere dig selv?

Jo, mit navn er Hans Lugt, og jeg er en topolog og seniorforsker.

Hans Lugt er seniorforsker på Dansk Institut for International Studios,

hvor han bandandet andet arbejde med at kortlægge de store migrantrutter,

der går gennem Niger og videre til Europa.

Hvordan var dit eget så den første besøg til Niger?

Det var ret kaotisk.

Jeg havde fået et forskningsprojekt, hvor jeg skulle op i Akkadesprovinsten for at lave feltarbejde, og det var ganske svært at komme det op på grund af problemene og sikkerhedsforanstaltningerne, der skulle på plads for at gå rejstet op.

Da jeg endelig kom op og sidde i det her lille propellfly og fløj henover ørken,

og min bagage lå i sådan et net med kabinen,

der synes jeg, det var ret cool at kigge ned på ørkenen under mig.

Kæmpe landskab med sådan en krakkelede flode og små tornede buske.

Altså virkelig, virkelig romantisk på alle mulige måder.

Men så skete der det, at da vi kom frem, da begyndte alle folks mobiltelefoner pludselig at ringe.

Og så spurgte jeg som en nabo, da jeg sidde, hvad sker der, hvad sker der?

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

Og så sagde han, Al Qaeda har angrebet, nabolandsbyen er lidt.

Så vi har et problem.

Så bliver jeg faktisk evergoerede af fransk mine sammen med alle de andre udlænninger, der var deroppe.

Det var mit første velkomstad, Nika.

På trods af det skræmmende første møde, så forælsker han sig i det smukke, men farlige ørkenland. Især byen Akades, den sidste store by på ruten mod Europa, end så harer begynder.

Akades er en lav ørkenby, lidt Star Wars-aktig, med kameler i gaderne.

Og lige syd for Ayer, massiv for det store bjergkæde, som ligger midt der i Sahar.

Og en højborg for nomadefolketurrerende med de her turbaner, hvor du kun lige kan se øjne.

Og det er selvfølgelig en meget varm by, hvor man laver alle sine aftaler om morgenen.

Og så holder man langs jæste, når sonen brænder allermest, og så kører man på igen hen på eftermiddagen.

Byen har i og hundrede fungeret som et vigtigt knudepunkt for handel, hvor vad de fulde varer og mennesker har bevæget sig for Afrika, og videre til blandt andet Europa.

Karavagerne har rejst gennem Akades, med gule, og med slaver, og med salt, alt muligt og profiti.

Det er en meget opportunistisk by, hvor man handler. Man handler hen over grænserne.

Og meget af den her handle er sådan set ret uddramatisk. Det er plastikstole og høns og sådan noget, ikke?

Men der er altså også mere lysky i forretninger. Migration, våben, narkors og videre.

Så det er sådan lidt en klon, der er i by, hvor der er rigtig mange ting på spil hele tiden.

Det kan jo også være et meget brutalt, hvor farligt i stedet du møder selv en, der transporterer mig grænder gennem Sahara.

Han viser dig blandt andet en video. Hvad er det, der er på den video?

Ja, altså, min forskning går jo blandt andet på at forstå de her rutter hen over Sahara, hvordan de strukturerede.

I den forbindelse har jeg brugt meget tid på at hænge ud med menneskesmulerne, der arbejder derude.

Og en appen viser mig en video med nogle døde mennesker ude for ørknen.

Og det var lidt jokerende ved at sige, og man ved jo godt, det sker, men at se de her lige helt op close.

Altså, hvordan ørknen og de ekstreme hverforhåll gør aligene på ingen tid bliver helt sådan vindtørre,

og kroet og huden bare sidder som sådan noget pærkement, papir, og tået blaf fra i vinden.

Og de lå i alle mulige afkavde situationer, og en var faldet om, som om personen var i gang med at be til gudet,

og så var døden lige intruffet lige pludselig.

En anden lå og strittede med arm og ben, og var så frosset fast i øjeblikket.

Så det var nogle meget barske billeder.

Men noget, der sker hele tiden i ørknen, ørknen er virkelig et meget smukt og eventyrligt, men også i grus omsted.

Der skal ikke gå ret meget galt, så dører alle folk, alle passagererne, der rejser gennem ørknen.

Neger får i 1960 sin uauhængighed fra Frankrig, men konstante markkampere, politiske uroligheder,

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

har matred det veste affrakeniske land.

Faktisk i en grad, som man i landets korte historie, allerede har oplevet fem militærkub.

Kunne få måneder efter de nye afhøj, det valg blev præsidenten nok i baghold, kun militærbase og dret af oprøvsenheder.

Der er rigtig mange grunde til, at militærkub blomstår op i niger,

og det har i høj grad gør man nogle interne dynamikere, nemlig, du kan næsten vælge en grunde selv.

Det kan være socialt, det kan være økonomisk, det kan være politisk, det kan være sikkerhedsmættet.

Der er altså mange ting at være utifredse med, og så har man ofte nogle korrupte eliter, som skraber alle pengene til sig.

Der er et kæmpe fattigdomsproblem, og der er rigtig mange mennesker, der lever under fattigdomsgrænsen,

og der er en regulær humanitær krise, hvor folk ikke får nok at spise.

Samtidig har man en voldsomt befolknings- tilvægst, hvor kvinderne får opmodsv børn i gennemsnit per kvinde.

Det er jo ret voldsomt, og det er et af de højeste tal, overhovedet på verdensplan.

Så denne her blanding af rigtig mange børn, stor fattigdom og ingen fremtidsudsigt,

det gør, at mange er fastholdt i sådan en kroniske krise, kronisk fattigdomskrise, som de ikke kan komme ud af.

På trods af rolighederne og den politiske ustabilitet i landet, så er Nika de seneste år blevet en vigtig allieret i vesten.

Nika er blevet lidt en darling for EU, men også generelt for vestlige interesser her under USA.

Og for Europa er det primært på migrationen, at Nika er en helt central spiller.

Og det er jo efter migrationskrisen i 2015, at man kiggede sydpå i Afrika for at se, hvor kommer migrationsstrømmene fra,

og kan vi gøre noget for at sætte ind og stoppe dem.

Når man havde ligesom indset, at Libyen var ligesom udenfor pædagogiske rækkevid,

og på grund af det her failstate kompleks, de er fanget i i Libyen, så man lavede en aftale med daværende president Isufu

om at stoppe trafikken gennem Akades, den nordlige Nika, altså turæernes land,

for simpelthen at skære hovedfærdelsesåren mod Libyen og videre til Europa af.

Når det kommer til anti-terror, så er det jo særligt fransk mænd og amerikanerne, der spiller en rolle her.

Og Nika har igennem mange år udgjort en stærk partner for amerikanske og europæiske interesser i kampen mod terror.

Og der er jo til stedet altså både al-Qaeda og islam i stat,

eller i hvert fald grupper, der er affileret med dem i Nika og i Nika's grænsområde,

og så er der også Boko Haram i det nordlige Nigeria.

Så der er en masse aktører, der man gerne vil ramme,

og der har Nika viset, hvad en vildig partner i forsøget på at opnå det.

Og amerikanerne har investeret stort i Nika, og op i Akkes, for jeg arbejder, er der jo en dronebase.

Og så har man jo også efter Malis fald til gubmererne derovre,

flyttet mange af soldaterne fra Mali til Nika.

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

Og amerikanerne har mere end 1000 specieltropper i Nika.

Fransk mændene har omkring 1500.

Tyskerne har også nogle, så der er stor, vestlige militære til stede i Nika.

Efter mændene af antagelsen og et stort politisk kris,

har landet vores nye præsident.

Præsident Mohamed Basoum.

Europa og USA underlættet op, da Mohamed Basoum i april 2021 bliver valgt som ny president.

Det var den første sætning af stedet fra en civiliserte regering til andre.

Det er første gang i Nigers historie, at en demokratisk valgpræsident efterfølges af en ny demokratisk valgpræsident.

Hvem er Mohamed Basoum?

Han er en insider og en viterar i Nigers politik,

som faktisk er uddannet i filosofi fra Universitetet i Dakar i Senegal.

Og så kom tilbage til Nika arbejde som skolelærer

og aktivist i fagforening.

Og så var han med til at danne det her regeringsparti sammen med Isufu, den tidligere president.

Det er en nikeske parti for demokrati og socialisme, som er det dominerende politiske parti i dag i Nika.

En af de ting, han gik til valg på, var ligestilling og kvinders rettigheder.

Han ønskede at gøre noget ved den her familiesituation, hvor kvinder får så mange børn ved at uddanne dem.

Og så for, at de fik børn senere ved at give dem en længere uddannelse,

egentlig rimelig for regionen progressiv tankegang.

Er man i vesten glade for ham, altså tror man på, at Basoum kan være den, der for alvor gør Nika til stabils,

eller i hvert fald et nonlunde stabilt demokrati?

Han er virkelig en fyr, de er glade for i vesten og en darling simpelthen,

som man har investeret rigtig mange ressourcer i.

Og ikke alene, at han er personligt og politisk til at arbejde med for vestlige interesser,

men også når man siger på, hvad der foregår i regionen som helhed,

så er han en af de ledere, som man virkelig mener, man kan komme langt med fra et EOPs perspektiv.

Det er jo interessant, for det er jo et lille land i afrikans sammenhæng,

en lille befolkning og egentlig sådan lidt ubetydelig land i den større afrikanske kontekst.

Men centralpartner fra Europa og Amerika på grund af diskussion,

og så også på grund af krisen i så helst, som man meget gerne vil have styr på.

Bar Zoom når ikke engang at sætte sig til rette på presidentkonsortet,

før han bliver forsøgt væltet første gang.

To dage inden han indsættes, trænger en gruppe bevæbnet mænd ind i presidentpalasset, men bliver nedkæmpet af den præsidentielle garde.

Men der går ikke mere end to år før den selvsame præsidentielle garde, den 26. juli i år kubber ham.

Der sker det, at pludselig så togner der de her mennesker frem på national TV i Nika,

der sidder en mand med et skrivebord i blå uniform, og læser en akterop,

og bagved ham står der lige andre soldater i camouflager.

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

Og så er det en del af det, at det er en del af det, som er det, som er det, som er det, som er det, som er det, som er det, som er det, som er det.

Og så læser han en aklering op, og bagved ham står der lige andre soldater i camouflage.

Og så siger han, at vi har afsat presidenten, og suspenderet forfatningen og lukket grænserne i øvet.

Det er den præsidentielle generalkommandant Tia Nid, der står i spidsen for oprøjet. Hvem er han?

Man ved ikke ret meget om, om han har været militærattaché i Tyskland.

Man ved, han har været aktive op i Akades-provinsen, hvor han har stået for nogen af operationerne ude i Ørknen.

Og så blev han jo på et tidspunkt udnævnt som chef for presidentens garte,

og er den tidligere president i SUFU. Og det er sådan en elite garte, der påstår ca. 2000 soldater.

Og da Pazoume kom til, så overtog han denne her generale Tia Nid, og behåldte ham i hans impede.

Og rykterne har jo så været, at det vil han lave om på, at han vil ind og pille ved hiakierne i presidentens garte her,

og at det bliver endt af en af årsagerne, at Tia Nid har reageret.

Hvad er Tia Nid's egen forklaring på, at han vil da presidenten altså, hvad kan man sige, hans officielle statement?

Den officielle statement er sindssygt ret forståelig af legitimen.

De siger, at Pazoume har ikke leveret den sikkerhed, som han havde lovet,

og han har heller ikke leveret de økonomiske, sociale fremskridt, som han havde lovet.

Altså, han har ikke leveret på de dagsordner, som han er gik til valg på.

Og det er jo sindssygt rigtig nok, men der kan man jo sige, at militæerne spiller også en rolle selv her.

Altså, det er jo dem, der i principiske ud og bekæmpe terroristerne og de militante deardister, så jeg ved ikke, om det er så legitim en grån i virkeligheden.

Nødheden om Kuppet spreder sig hurtigt i landet.

I de efterfølgende dager både støtter for presidenten og Kuppemærende på gaden i hovedstaden i Amai.

Og så har der været et angreb på den franske ambassade,

men som hurtigt bliver afværget og ikke fyrter til nogen tab af menneskeliv.

Men selvfølgelig en situation, som er alvorligere, hvor der er spændinger,

og hvor særligt franske interesser er på spil.

Hvordan kan man se det?

Ja, altså, franskevænne er jo så begyndt at eviguere deres statsbåger fra niger,

og det tror jeg måske er klodt i den her situation, fordi de tit bliver lygnavlede for den vrede, der er befolkningen.

Mohamed Barsoum, hans kone og deres sønne, de sidder i husarrest.

Hvad siger han om Kuppet?

Altså, han har jo sagt, demokratside vil sejre, det har han sagt på sociale medier.

Så han er stadigvæk i god behåld, og han har fået lov at tale med verdens pressen,

og med de forskellige ledere i regionen og i vesten.

Så der bliver arbejdet bag koliserne på, at han kan komme tilbage til markten,

og han er desynligere ikke at opgive, og det har vesten heller ikke,

og det har de omkring liggende lande heller ikke.

Det her er et militærkuppe, men jo et militær som EU og USA, for den sags skyld,

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

har arbejdet meget tæt sammen med, altså, man har uddannet militærstyrker i Nika, for at stoppe de her migrationsrutter altså.

Er vestlige interesser, EU-interesser, forbundet med militæret i Nika, på en måde som er sådan lidt problematisk nu?

Altså, det er jo altid paradox, når man går ind og støtter et sikkerhedsapparat, og et militærapparat på den måde, som USA og Europa har gjort, med milliard af kroner gennem de sidste over 10,

og altså vinder det her apparat så pludselig mod den folkevalgte president og sætter ham af. Så det er selvfølgelig et paradox og en risiko, som man må leve med fra vestlige side.

Og det er jo de samme generaler, som man har arbejdet meget tæt sammen med, som nu pludselig står på den anden side af bordet.

Solailicaterieture

Så Marshe

Er det nyt altid poederne dercano?

Ellige?

Jeg tror du pakker tid på nogle måder, du har sætter på en lineage,

Især USA og EU har været hurtigt til at opfordre kubemærende til at geninsette presidenten Barsoum øblikligt.

Hvad er det, man fra vestens side frygter, hvis samarbejdet med Nik og Køjstykker?

Det er man mister taget over de her to helt centrale dagsorden om migration, som er en stærlig europæisk anlæggende,

og så tager og anti-tager samarbejdet, som amerikanerne har investeret rigtig meget i.

Og det kan have også mange og vidtregende konsekvenser.

Altså det er klart, hvis Nik og Sikkerhedsapparat bliver optaget at kæmpe mod hinanden eller kæmpe mod folk ude fra

og mister grebet om den nordlige Akades-provins, så vil man måske også mister grebet over migrationen mod Libyen og Europa.

Og der er klart kapacitet for, at man kan sende mange flere mennesker henover ørgnen, hvis myndigheden ikke blander sig i det,

og der er ingen tvivl om, at turæerne, hvis de har mulighed for det.

Vi ser på det her, som en mulighed for at give noget arbejde til mange af deres arbejdsløse unge mennesker,

som jo mistede deres arbejde efter EU-slundet på migrationen i Jørgen.

Er det så simpelthen, at hvis det her exploderer og der udbruder voldsom konflikt i Nik,

og de mister kontrollen med migrationsrådet, og de får ikke den samme opmærksomhed på at stoppe den her grüne dyadisme,

så vil det få konsekvenser i Europa. Jo, sådan ser det også i Danmark.

Ja, altså det er en risiko, som ligger langt derude, men bestemt, ja, altså først og fremmest, vi har troet, hvad det angår at tage her, og det kan være anslag mod vestlige interesser i Nik, som jo er markant, og hvor der er mange vestlige europæer og amerikaner til stede,

og hvad angår migrationen, så kunne man jo frygte, for eksempel, at myndighederne sagde, men vi siger ikke, vi samarbejder med os, så vil vi heller ikke samarbejde med jer.

Og det, der først og fremmest er farligt ved det, det er, at rigtig mange mennesker dør ude i den her ørken,

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

så hvis folk bare hovedkuls kaster sig ud i den, så kunne man se rigtig mange dødsfald, der er ude og måske også en stigning i antallet af folk, der kommer til Libien, hvor det er også farligt at være og så videre mod Europa på midlehavsråden, ja. Rigtig mange vestlige lande har jo været meget hurtigt ude og fordømt i her militærkub. Hvad tænker du om denne reaktion og fordømmelse af det, der foregår lige nu i niger?

Ja, jeg har været overrasket over hvor hårdt en fordømmelse det har været, fordi jeg havde nok troet, at man ville være mere pragmatisk omkring det, og man havde tænkt, okay, kommer der et nyt militærregime?

Er det så et venlig sindigt militærregime?

Vi kan arbejde sammen med på de her vigtige dagsordner, antitær og migration, så det egentlig bliver business as usual bare med et militærregime i stedet for, og kan vi så forhandle måske en køreplan frem mod et valg om et par år, så vi har set de, for eksempel, malere på kinderfas, og det havde jeg måske troet var mere den løsning, man havde fundet, men man havde faktisk meldt meget hårdt ud, at man ville ikke acceptere det her. Så mener du, at vestlige lande faktisk har været lidt for idealistiske og lidt for lidt sådan vanligt promatiske?

Jeg tror, at man øjner en mulighed for at lægge så hårdt et press på kubmagerne, at denne her alliance kraglerer.

Udmeldbart er det min fortolkning, det er selvfølgelig bare spekulationen fra min side, men jeg tror, at man øjner en mulighed, og man har jo gode kontakter i Europa og USA i niger, så måske har man nogle indikationer på, at man kan arbejde med nogle af de her og få dem til at vende på en talærken og sige, ah, måske skulle vi lige tænke os om to gange, inden vi gennemførte her i kub.

Og er det realistisk i dine øjne? Altså er der nogen chance for, at Bersum vinder tilbage til presidentkontoret?

Det er et scenarie. Altså jeg vil sige, det er et scenarie på linje med mange andre scenarier, som parterer en stik modsatretning, men det er absolut et scenarie, som er en mulighed, at det bliver enten Bersum, der vinder tilbage eller kubmagerne, lover at gennemføre demokratiet indenfor en viss periode.

Militærer styrer i både Malie og Bukina Faso har troet med at gribe inden militært, hvis Bersum genindsættes som president.

På den anden side har det vestafrikanske økonomiske fællesskab, Ecovars, meddelt, at de vil svare militært, hvis ikke kubmagerne dropper deres planer.

Og den anspændte situation i landet fik i sidste uge flere vestlige lande herunder Danmark, til at evakuere sine borger fra landet.

Veste her udvikler sig voldsomt, og vesten har fordømt det her meget kraftigt, og en ny militærledelse er vrede på dem.

Altså hvis vesten mister sit fodfeste i Nika, mister man så også, hvad kan man sige, sin rolle i hele den centrale region?

Ja, så ser det skidt ud, så har man mistet Malie, så har man mistet Bukina Faso, så har man mistet Nika, og så er det en stor del af hel, hvor man jo har de her vigtige dagshortner.

Så jeg tror, man vil gå meget langt for at undgå det.

[Transcript] Genstart / Nigers ørkenvandring

Og kunne man forestille sig på en eller anden måde,
at man kunne få kubmærerne tal til ret og indgå et kompromiser,
sådan at de ikke tabte ansigt, man kunne tage tilbage til barakkerne,
og om man kunne genindføre presidenten og forfatning,
så tror jeg, det er et drømmescenarie fra vestlige side.

Nu står vi jo her, så taler Stolpe og Stolpe ned om os selv.

Men hvad med befolkningen?

Altså den her meget fattige befolkning, som lever i armod,
altså hvor efterleder alt det her dem?

Ja, det er klart, det kommer til at ramme lokalbefolkningen hårdst i alle fattigste hårdst,
sådan er det altid.

Og det kan jo være direkte, hvis der bliver krishandlinger,
men også i form af sult og armod,

altså manglet på social assistance og sundhed og alle de her ting,
som vi bliver sat på holdet ikke, mens de er forskellige parter og slås.

Hans tusindsager for besøget.

Penge kom.

Her slutter dagens udsættelse.

Den er satam af Thomas Tjægerrandsen, Line Fabricius og Søren Elbeck.

Jeg hedder Anna Ingris.